

УДК 811.111

О.В. АРТЮХОВА - к.п.н., доцент кафедри іноземних мов МДАУ

А.Л. ЛАПЧЕВСЬКА - викладач кафедри іноземних мов МДАУ

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

У статті розглядаються особливості формування англомовної лексичної компетенції у майбутніх економістів у вищих навчальних закладах у процесі підготовки до міжкультурної комунікації, розповідається про доцільність та ефективність паралельного вивчення англійської мови та культури.

Навчання іноземної мови сьогодні є одним із невід'ємних компонентів загальної та спеціальної освіти, а володіння основами міжнародної мови спілкування стає не тільки показником високого культурного рівня людини, а й запорукою її успішної професійної діяльності. Крім того, розв'язання численних проблем сучасної цивілізації часто вимагає взаємодії і взаєморозуміння між людьми, що належать до різних національних та корпоративних культур. Тому в основу такого взаєморозуміння, яке сприяє взаємозбагаченню культур, має бути покладена міжкультурна комунікація, яку можна вважати особливим типом культури представників різних національностей та професій. Вона характеризується взаємодією національних та корпоративних культур і виявляється в національній самосвідомості, етнокультурній і лінгвокультурологічній компетентності особистості, толерантності, її прагненні до міжнаціональної згоди в різних сферах спілкування. Вивчення іноземної мови майбутніми фахівцями міжнародного менеджменту підкреслює значущість толерантності як професійної компетентності студентів професійного профілю, який не використовує мову як «посередника, а як «явище культури» однієї з головних цілей освіти, що дає змогу будувати ефективні стратегії професійної підготовки фахівців зовнішньо – економічної діяльності у процесі вивчення іноземної мови.

На процес формування комунікативних умінь та навичок студентів впливають: педагогічне спілкування, культурологічний професійно спрямований зміст навчання, що ґрунтується на культурі, звичаях та традиціях народу; процес організації навчання, основою якого є власний досвід студентів, використання форм, прийомів та інноваційних методів, що активізують діяльність студентів економічного профілю на заняттях, сприяють формуванню професійної комунікативності.

Викладач, який бездоганно володіє іноземною мовою вміє створити сприятливий мікроклімат у групі студентів, допомагає їм у розвитку та утриманні ціннісних позицій, правильно скеровує у професійному плані, розвиває навички співпраці. Такий фахівець може створити функціональні та стратегічні ситуації, що забезпечують формування готовності студентів до професійної комунікативності. Міжнародні зв'язки України, її інтеграція до європейського та світового простору зумовлюють необхідність розглядати англійську мову як важливий засіб міжкультурного спілкування. Оволодіння цією мовою міжнародного спілкування сприяє розвитку в студентів здібностей використовувати її як інструмент спілкування. Отже, виникає необхідність доповнити традиційне оволодіння мовленнєвими навичками та комунікативними вміннями міжкультурно виправданим, гуманістично орієнтованим змістом.

Проблема підготовки майбутніх економістів до міжкультурної комунікації посідає вагомe місце в сучасних методичних дослідженнях, однак деякі її аспекти все ще залишаються невизначеними. Мета статті – проаналізувати особливості формування англomовної лексичної компетенції в майбутніх економістів у вищих навчальних закладах у процесі підготовки до міжкультурної комунікації.

У сучасних умовах у випускників ВНЗ економічного профілю все частіше виникає необхідність професійного спілкування англійською мовою із зарубіжними партнерами в різних ситуаціях, пов'язаних з роботою спільних підприємств, участю в міжнародних ярмарках, виставках-продажах,

переговорами з представниками закордонних фірм. Оволодіння економічною освітою передбачає формування різнобічно розвинутої особистості фахівця, чії потреби залежать від умінь переборювати комунікативні бар'єри, сприймати й усвідомлювати ринкові тенденції, аналізувати отриману інформацію й швидко реагувати на найменші зміни в економіці та суспільстві.

Головною метою навчання іноземної мови є формування іншомовної професійної комунікативної компетенції, яку розуміють як здатність до міжкультурного іншомовного спілкування. Численними дослідженнями доведено, що використання країнознавчої та культурознавчої інформації у навчальному процесі забезпечує підвищення пізнавальної активності студентів, розширює їх комунікативні можливості, сприяє створенню позитивної мотивації на занятті, надає стимул для самостійної роботи над мовою, допомагає у вирішенні практичних та виховних завдань предмета.

Велика кількість назв та підходів викладання іноземних мов, в основі яких лежить поняття “культура“, потребує уточнення щодо можливих розбіжностей та тотожності. Аналіз відповідної наукової літератури засвідчує, що такі терміни як “крос-культурний“ (*cross-cultural*), “міжкультурний“ (*intercultural*), “транскультурний“ (*transcultural*) та “мультикультурний“ (*multicultural*) у більшості європейських країн є тотожними. Засадою міжкультурного підходу, є вивчення культури країни, мова якої вивчається, при цьому передбачається також знання і власної культури, що відображено в самому понятті “міжкультурний“. Крім того, міжкультурний підхід указує на взаємодію між культурами. У межах міжкультурного підходу діє положення про те, що різні структурно споріднені або схожі культури вступають у взаємодію. При цьому першочергової уваги заслуговує культура народу, мова якого вивчається, але значна увага приділяється й вивченню особливостей рідної для студентів культури, а також зв'язкам, які є між двома народами та їхніми культурами. Отже, невід'ємним елементом цього підходу є порівняння культурних особливостей народу, мова якого вивчається, та рідної для студентів культури. Міжкультурне навчання – це не просто взаємодія з іншою культурою, а

передусім культурний розвиток того, хто навчається. Крім того, мету міжкультурного навчання можна визначити як розвиток здатності студента розпізнавати іншокультурні феномени та реалії і аналізувати їх у порівнянні з рідною культурою для поліпшення здатності до міжкультурної комунікації.

Одним із найбільш ефективних аспектів щодо формування англомовної лексичної компетенції у майбутніх економістів на основі міжкультурного підходу є лінгвокультурознавство.

Лінгвокультурознавча освіченість необхідна студенту для вірної інтерпретації того, що відбувається в конкретній ситуації в іншокультурному середовищі. Вона додає впевненості та надає можливість здійснювати вибір дії. Лінгвокультурознавство повинно складати вагомий частину загальної підготовки майбутніх економістів до міжкультурної комунікації, адже воно є не просто важливими та значущими, воно відіграє вирішальну роль в англомовній комунікативній та міжкультурній компетенції студентів. Готовність майбутніх економістів до міжкультурної комунікації засобами англійської мови передбачає:

- 1) розуміння природи культури, її різноманітності, особливостей та меж;
- 2) усвідомлення студентом соціокультурного портрету носіїв мови, що вивчається;
- 3) етнічну, расову та соціальну толерантність, такт та ввічливість;
- 4) аналіз факторів, що сприяють появі культурних конфліктів та формуванню негативних уявлень і помилкових стереотипів відносно представників різних культурних груп;
- 5) схильність до пошуку компромісу в розв'язанні проблемних питань;
- 6) вміння орієнтуватися в багатстві світової духовної та професійної культури;
- 7) усвідомлення себе в ролі полікультурного суб'єкта в професійній та інших сферах;
- 8) здатність оцінити рівень своєї мовної та мовленнєвої компетенції для реалізації комунікативного наміру тощо.

Отже, іноземна мова вважається головною складовою культури професійного спілкування студентів економічного профілю у процесі здобуття професійної освіти. Вона виступає «оберегом» національної культури, засобом спілкування у своїй країні та за її межами (міжкультурне спілкування), інструментом розвитку й виховання. Для фахівців у сфері міжнародної економіки важливими є уміння та навички ділового спілкування, які сприяють встановленню та розвитку відносин міжнародного співробітництва і партнерської діяльності на підприємстві та між конкурентами.

Література

1. Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: Учеб. пособие для студ. лингв. ун-тов и фак. ин. яз. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Академия, 2004. – С. 55.
2. Межкультурная коммуникация и корпоративная культура: Учебное пособие для студентов вузов по специальности “Лингвистика и межкультурная коммуникация” / Т.Н. Персикова. – М.: Логос, 2006. – С. 209.
3. Сафонова В.В. Изучение языков межкультурного общения в контексте диалога культур и цивилизаций. – Воронеж: Истоки, 2002. – С. 184.

Intercultural approach of formation lexical english-speaking competence in future economists at higher school.

The article reveals the peculiarities of formation lexical english-speaking competence in future economists at higher school at training process for intercultural communication explains the need and effectiveness the parallel teaching of English and culture.